

sredotežnostjo in sredobežnostjo. To v knjigi ni dovolj poudarjeno, dasi se vsaj blede zasvita tam, kjer pisatelj obsoja skrajni panslavizem. Njegove zahteve in predlogi za današnje uresničevanje slovanske vzajemnosti pa so trezni, ne pretirani, v precejšnjem, nezavednem skladu s pravkar označeno dvosmernostjo naravnega razvoja. Zato večina občinstva, kateremu je knjiga namenjena, tega nedostatka ne bo čutila; v današnjih razmerah pa morda niti treba ni, da bi ga.

A. B u d a l.

KRONIKA

DOMAČI PREGLED

Za Slovensko akademijo znanosti in umetnosti, za Narodno galerijo. — Slovenci! Naša najodličnejša kulturna društva, Slovenska Matica, Narodna galerija, Znanstveno društvo za humanistične vede in Pravnik, so vložila pri prosvetnem ministrstvu zakonski predlog za ustanovitev Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Po dolgih letih notranje priprave, v katerih se je naše znanstveno delo diferenciralo in spopolnjevalo, stojimo pred trenutkom, ko se bo stavba naše znanosti z Akademijo popolnoma dogradila. V Akademiji bodo imeli naši najboljši možje priliko, da gojijo znanstveno delo, naš narod bo prejemal iz nje obilo pobud za nadaljnje udejstvovanje, vsem našim prosvetnim organizacijam bodo prihajali iz nje dotoki svežih misli in novih stremljenj.

Ob istem času, ko so zgoraj imenovane znanstvene institucije izdelovale načrt za Akademijo znanosti in umetnosti, je naša Narodna galerija začela veliko delo notranje reorganizacije, katere namen je ustvaritev enotne umetnostne zbirke, ki naj predstavi svetu razvoj slovenske umetnosti od najstarejših časov do današnjega dne, a hkrati tudi pokaže najboljša dela naše stare umetniške posesti. Naše velike dosedanje zbirke, tako Narodni muzej, Škofijski muzej v Ljubljani in Narodna galerija, so izjavile, da so pripravljene združiti svoje dosedanje umetnostne zaklade v enoten organizem. Društvo «Narodni dom» v Ljubljani je s polnim umevanjem važnosti ideje, ki se ima ustvariti, sklenilo, da v svoji palači dá prostora Narodni galeriji in Akademiji znanosti in umetnosti, s čimer je novima institucijama zagotovljeno primerno bivališče. Upravičeno torej smemo pričakovati, da dobimo umetnostni zavod, ki bo ponos našega naroda in naše prestolice, umetnostni vzgojitelj širokih plasti ljudstva, priča naše zgodovine in pobuda umetniku pri njegovem nadaljnjem delu.

Naša dolžnost je, da idealno stremljenje mož, ki se z izvršitvijo te naloge trudijo, z gmotnimi sredstvi podpremo. Izvedba bo zahtevala mnogo žrtev, ki jih ne bo mogla vseh prevzeti država. Gotovo živimo v pretežkih razmerah, a vendar ne tako težkih, da bi se obupani smeli odreči skrbi za svojo kulturno bodočnost. Zato pozivamo vse posameznike, vse zavode, vse naše prosvetne in gospodarske organizacije, da doprinesejo, kar morejo, v fond Akademije in Narodne galerije. — V Ljubljani, dne 1. decembra 1926. — Dr. Vilko Baltič, veliki župan ljubljanske oblasti. — Dr. Otmar Pirkmajer, veliki župan mariborske oblasti. — Dr. Anton Bonaventura Jeglič, škof ljubljanski. — Dr. Andrej Karlin, škof lavantinski. — Dr. F. K. Lukman, rektor univerze. — Ivan Pucelj, kr. minister. — Dr. Anton Korošec, narodni poslanec. — Dr. Gregor Žerjav, narodni poslanec. — Dr. Vladimir Ravnihar, predsednik m. o. NRS v Ljubljani. — Anton Mencinger, vladni komisar mestne občine ljubljanske. — Dr. Josip Leskovar.

župan mariborski. — Dr. Juro Hrašovec, župan celjski. — Dr. Matej Senčar, župan ptujski. — Lojze Dolinar, za Udruženje oblikujočih umetnikov. — Anton Jug, za Zvezo kulturnih društev v Ljubljani. — Dr. Jakob Mohorič, za Prosvetno zvezo v Ljubljani. — Dr. Marko Natlačen, za Jugoslovansko orlovsko zvezo. — Dr. Danilo Majaron, za Odvetniško zbornico. — Dr. V. Gregorič, za Zdravniško zbornico. — Aleksander Hudovernik, za Notarsko zbornico. — Milan Šuklje, za Inženjsko zbornico. — Ivan Jelačin, predsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. — Dragotin Hribar, za Zvezo industrijcev. — Alojzij Tykač, za Društvo bančnih zavodov v Ljubljani. — Inž. Fr. Zupančič, za Zvezo slovenskih zadrug. — Bogumil Remec, za Zadružno zvezo.

*

Ta oklic, ki je bil dan slovenski kulturni javnosti kot dragoceno novoletno obvestilo, priobčujemo ne samo kot zanimiv časovni dokument, marveč predvsem kot viden izraz tistih naporov, ki gredo za tem, da se slovenska kultura, ki se je v svojih nižjih ljudskih plasteh z marljivim prosvetnim delom že dokaj na gosto razpredla, zaokroži tudi na svojem višku ter postane tako organska celota, da bo lahko kot enakovreden del stopila v plemenito tekmo z ostalimi južnoslovanskimi kulturami. V ustanovitvi obeh teh reprezentativnih institucij, ki morata stati visoko iznad vseh časovnih borb in dnevnih valovanj, vidimo izraz, afirmirati svojo popolno kulturno zrelost in polnovrednost ter dopolniti to, česar kulturnemu slovenstvu v nesrečnih prilikah politične nesamostojnosti ni bilo dano dopolniti. Z ustanovitvijo obeh teh zavodov šele bo zunanji obraz slovenske kulture dovršen, bo ta kultura v svoji notranjosti našla svoje najčistejše vrelišče in žarišče. Kakor je slednja nacionalna akademija znanosti in umetnosti forum najvišje narodove duševnosti, tako je narodna galerija revija najbolj prečiščenih umetniških plodov naroda, ki izpričujejo tujcu tega ljudstva tvornost in so vsakemu kulturnemu narodu v bodrilo in ponos!

Slovenska javnost, ki je že prečesto v najhujših stiskah zaščitila s svojo darežljivostjo slovensko kulturo pred njenim propadom, dokler ni svobodna stopila na svobodno tekmovališče, se bo tudi temu pozivu za ustanovitev najvišjih slovenskih kulturnih institucij odzvala s tisto darežljivostjo, ki odgovarja njeni kulturni višini!

F. A.

Za kulturno zблиžanje južnih Slovanov. Ugledni bolgarski pesnik Kiril Hristov je objavil 9. decembra 1926. v «Prager Presse» poziv slovenskim, srbskim in hrvatskim pisateljem na delo za medsebojno spoznavanje, kulturno zблиžanje in spravo. O članku so referirali v ekscerptih tudi nekateri slovenski dnevnik, ne da bi bili zavzeli pri tem svoje stališče. A ta poziv je več nego trenutna gesta; je dokument, ki ni pomemben samo po svoji človeški strani, ker se avtor z brezobzirno, naravnost pretresljivo odkritosrčnostjo, kakršne je zmožen samo resničen umetnik, odpoveduje svojim zmotam, — temveč je predvsem važno znamenje, ki nam priča, da se je tudi kulturna Bolgarija jela dramiti iz svoje osamelosti in čutiti v sebi potrebo in dolžnost, da aktivno sodeluje pri gradnji nove kulture južnih Slovanov, da se na ruševinah sovraštva in krvi postavijo temelji človečanstva in resničnega bratstva. Pesnika Hristova članek, ki nosi naslov «Pesništvo in sporazum», se glasi v prevodu takole: «Bilo je nekaj mesecev pred prvo balkansko vojno v letu 1912. — Balkanska zveza je bilo gotovo dejstvo, ko so v Bolgariji nekateri ljudje izprevideli, da smo v bistvu svoje zaveznike prav malo poznali, celo Srbe, svoje najožje sorodnike. Njih politika, izraz njihovega zunanjega vsakdanjega živ-